

درباره فیلم پرواز از حلب

فیلم پرواز از حلب یک مستند ۴۲ دقیقه‌ای از زندگی شهید مدافع حرم، حسین هریری، است. تیتراژ فیلم از پنجره هواپیما شروع می‌شود و به مرور، ما را وارد مسیری می‌کند که شهید هریری برای رسیدن به خواسته قلبی‌اش طی کرده است. حسین فقط پنج ماه در کنار همسرش است و سپس به دنبال عشق‌والا تری می‌رود که در نهایت به آن می‌رسد. این دوران کوتاه عاشقانه از زبان همسرش روایت می‌شود. مصاحبه با دوستان قدیمی شهید و هم‌زمانی که در این مدت در کنار او جنگیده‌اند و حرف‌هایی که خانواده‌اش از پسر شهیدشان روایت می‌کنند، در کنار هم قرار می‌گیرد تا راوی گوشه‌ای از شخصیت شهید باشد. در کنار حسین، روایت کوتاهی از شهید مصطفی عارفی نیز بیان می‌شود. قسمتی از زندگی این دو شهید آن چنان به هم گره خورده است که نمی‌توان از یکی گفت و از دیگری غافل شد؛ رفیقی که حسین برای بازگرداندن پیگرش از میان تکفیری‌ها جانش را کف دست می‌گیرد و راهی ارتفاعات دشم می‌شود.

حسین هریری که از طریق لشکر فاطمیون به سوریه اعزام شده است، در تاریخ ۲۰ آبان ۱۳۹۵ در بیست و هفت سالگی به آرزوی دیرینه‌اش می‌رسد و به رفیق شهیدش می‌پیوندد.

این مستند را محسن عقلی کارگردانی می‌کند که امسال در جشنواره عمار به نمایش درآمد؛ مستندی که با آخرین تصویر و جمله از شهید تمام می‌شود؛ جمله‌ای که با شهادتش شوخی می‌کند و تبدیل به واقعیت می‌شود. پرواز از حلب در طول یک سال گذشته در شهرهای مختلف به نمایش درآمده است.

در گفت و گو با برگزارکننده جشنواره

خط شکن بوده‌ایم

اکبر پور، مسئول برگزاری جشنواره عمار در طرق، همان کسی است که با راه‌افاصله میان ادارات را طی کرده است تا بتواند مجوز بگیرد و طرحی را که دارد، در سطح محله‌شان اجرا کند. او می‌گوید: «آخرش هم مجوز اکران فیلم‌های جشنواره از تهران برای ما صادر شد.» می‌خواهد کاری کارستان بکند تا شروعی باشد برای فعالیت‌های فرهنگی تازه. می‌گوید: «جشنواره مردمی عمار جایی دست گذاشته است که به زندگی مردم نزدیک است. از اقتصاد مقاومتی و سبک زندگی تا سیر شهید و مسائلی که در بطن زندگی مردم است.»

او بارها شاهد بوده است تماشاگرانی که پای فیلم‌های جشنواره نشسته‌اند، منقلب شده و اشک ریخته‌اند. می‌گوید: «اگر این جشنواره برای مردم جابجفتند، می‌تواند با آن‌ها ارتباط برقرار کند و گواهی را باز خورده‌ای می‌داند که این چند شب پس از تماشا می‌تواند به تشبیه‌هایی مانند با صبر زندگی و پرواز از حلب در میان مردم دیده است.»

در طول این چند شب، حدود ۱۵ فیلم از ۱۵۰ فیلمی که در جشنواره عمار به نمایش درآمده، روی پرده رفته است. اکبر پور علاوه بر مصافی که بر سر گرفتن مجوز کشیده است، بی‌اطلاعی مردم از سالن آمفی تئاتر کتابخانه و تبلیغات کم‌را از مسائلی می‌داند که رفع آن می‌تواند به تشبیه‌هایی که در آن قدم گذاشته است، کمک کند.

او با اشاره به خط‌شکنی‌ای که در این ماجرا در طرق داشته‌اند و تشکر از گروهی که همراهش بوده‌اند، ادامه می‌دهد: «مادنبال اکران فیلم‌های دیگری هم هستیم. برای اولین بار اجازه اکران عمومی فیلم آقای دادستان را از محسن اسلام‌زاده، کارگردان کار، گرفته‌ایم و دنبال اکران اش‌نوک‌ل در طرق هستیم.»

اجازه اکران عمومی فیلم آقای دادستان را از محسن اسلام‌زاده، کارگردان کار، گرفته‌ایم و دنبال اکران اش‌نوک‌ل در طرق هستیم.

جبهه جنگ نیست. ابزار جبهه جنگ چیزی است که بتوانی با آن از خودت دفاع کنی. در شرایطی که از زمین و آسمان تیر و ترکش و آتش می‌بارد، مستندساز بحران وسیله‌ای برای دفاع کردن از خودش ندارد و دوربین دست می‌گیرد تا بتواند مظلومیت‌ها را منتقل کند و محتاج دعای شماس است.»

کارگردان پرواز از حلب درباره همکاری‌اش می‌گوید: «تعدادی از فیلم‌برداران این مستند، همشهری ما هستند و لی هم وطن ما نیستند. دونه‌ای از تصویربرداران این مستند از مهاجران افغانستانی هستند که در قالب لشکر فاطمیون می‌جنگند.» گروه رسانه‌ای فاطمیون سعی می‌کنند در مناطق عملیاتی سوریه و عراق، بخشی از مظلومیت هم‌زمان، هم‌وطنان و هم‌کیشان‌شان را به تصویر بکشند.

مردم مهم هستند

عقلی که حضورش در جمع مردم را غنیمت می‌شمارد، از اهمیت اکران فیلم‌ها به صورت مردمی می‌گوید: «این مستند سه بار از صداوسیما پخش شده است ولی هر اکران مردمی‌ای که می‌روم، حدود ۹۹ درصد، آن را ندیده‌اند.»

او با اشاره به مردم، آن‌ها را کامل کننده چرخه فیلم‌سازی می‌نامد و بیان می‌کند: «این جمعی که الان دور هم هستیم و اکران مردمی، کامل کننده این چرخه است. من فیلم می‌سازم تا دیده شود. من برای آرشو شدن فیلم نمی‌سازم. رسانه ملی با این تعداد شبکه، کار را پخش می‌کند ولی دیده نمی‌شود. کم‌کم می‌رویم به سمتی که رسانه ملی کافی نیست. نیاز هست به چنین جمع‌هایی تا حرف ما به مخاطب برسد.»

می‌گفتند نباید فیلم بسازید

عقلی از باوری که در طول ساخت مستند به شهید پیدا کرده است، بیشتر می‌گوید: «در ابتدای کار با خودم تکرار می‌کردم که عقلی! شهید زنده است اما لقلقه زبان بود.» آن‌ها هر چه جلوتر می‌روند و شهدا را بهتر می‌شناسند، بیشتر به این باور می‌رسند که کارشان صاحب دارد. گره‌هایی که در کارشان می‌افتد، یکی یکی باز می‌شود. کارگردان مستند پرواز از حلب درباره سنگ‌هایی که معجزه گونه از جلوی پایشان برداشته شده است، توضیح می‌دهد: «یک گروه، فیلم‌های خوبی از این شهدا داشتند و می‌گفتند نمی‌دهیم و نباید بسازید. هر چه سعی کردیم، نشد. پارسال همین موقع رفتم دمشق. به حضرت زینب (س) عرض کردم من برای کار شهید، منت کسی را نمی‌کشم. آن آدمی که آنجاست، به باید فیلم‌ها را به ما بدهد. شهید عزتمند است و کارش هم باید عزتمندانه ساخته شود. اگر این فیلم‌ها رزق و روزی ماست، خودتان به دست ما برسانید.»

سرانجام مدیر آن مجموعه، فیلم‌ها را به فرد دیگری می‌سپارد تا مستند را بسازد. عقلی پیش او می‌رود و مسیری را که رفته و فیلم‌هایی را که تا به حال گرفته است، برایش شرح می‌دهد و به او می‌گوید: «هدف این است که یک کار خوب برای شهدا ساخته شود. شما می‌سازید یا من بسازم؟» آن فرد هم بی‌انصافی نمی‌کند و می‌گوید تا به حال کاری نکرده است و از عقلی می‌خواهد که مسیرش را ادامه بدهد.

داعشی‌ها در زیر زمین

کارگردان که تحت تأثیر بزرگی و رشادت شهدا قرار گرفته است، می‌گوید: «سابقه حضور شهید هریری در سوریه نسبت به دیگر رزمندگان خیلی کمتر است اما او رشادت زیادی از خودش به خرج می‌دهد.» عقلی به داستان پناهندگی داعشی‌ها به قنات‌های زیرزمینی که در فیلم هم بخشی از آن روایت شده است، اشاره می‌کند و توضیح می‌دهد: «بمب‌ها خنثی و بعد دوباره همان جابمب منفجر می‌شد. بعد فهمیدند که ۵۰۰ داعشی در قنات‌های شهر تدمر که از تاریخی ترین شهرهای سوریه است، کمین کرده‌اند.» شهری که بارها بین ارتش و داعش ردوبدل شد و سرانجام بارشادت دسته تخریب‌چی‌های فاطمیون، از شر داعشی‌ها خلاص شدند.

چرا شهید هریری؟

اوسوال «چرا شهید هریری را برای ساخت مستند انتخاب کردید؟» این گونه پاسخ می‌دهد: «شهید رزق است. خیلی از خانواده‌های شهدا می‌گویند چرا برای شهید ما کار نمی‌کنید. من می‌گویم اگر عمرم کفاف بدهد، نمی‌گذارم که شهید مدافعی در شهرم بماند که در موردش مستند ساخته نشده باشد. امیدوارم عمرم کفاف بدهد و شرمند خانواده شهدا نشوم.»

کار بعدی این کارگردان جوان، مستند شهید سنجرائی است. او که حدود هشت سال است مستندسازی می‌کند، خود را بیشتر تدوینگر می‌داند و می‌گوید: «از حدود ۲۰۰ کار مستندی که ساخته‌ام، در ۱۸۰ تایش تدوینگر و فقط در ۲۰ تایش کارگردان بوده‌ام. شاید سالی یک فیلم را خودم کارگردانی کنم؛ البته کارگردانی و تدوین و تهیه و گویندگی متن این مستند با خودم بود.»

